

Tanítanak a gondolatok

11 évvel ezelőtt, 7 évesen, egy két tanítási nyelvű általános iskolában találkoztam először az angol nyelvvel. Az ott töltött nyolc év után egy ugyancsak két tanítási nyelvű középiskolában folytattam tanulmányaimat, szintén angol szakon. Családomban senki sem beszél angolul, ennek ellenére, sokakkal ellentétben, soha nem volt külön tanárom, mindig is a saját módszereimre hagyatkoztam. Kiskoromtól fogva intuitívan tanítottam magamnak a nyelvet.

Mindig is érdekelt az angol, már elsőben magával ragadott, viszont csak ötödikes koromra jutottam el arra a szintre, hogy komolyabban tudjak foglalkozni vele iskolán kívül. Ekkortól elkezdtem angol könyveket olvasni és angol zenét hallgatni. Először az Oxford Bookworms könyvek szintjein tornáztam fel magam, utána szövegek egyszerűsített verzióival próbálkoztam meg, végül pedig elértem az eredeti regényekig – például Rick Riordan híres Percy Jackson sorozatáig. Ezenkívül sorozatokat is elkezdtem nézni ötödiktől. Először angol felirattal, hogy meg tudjam állítani és ki tudjam szótározni a szavakat, majd amikor már jobban tudtam a beszéd sebességét követni, átváltottam angol szinkronra. Így tanultam meg kihallani a beszédből az egyes szavakat és így szoktam hozzá a háttérzajhoz is. Ha néha elérhető volt egyszerre az angol felirat és szinkron is, akkor megragadtam az alkalmat, és teszteltem, hogy ránézés nélkül mennyire tudom követni, hogy mit mondanak. Több játék, amivel játszottam, nem létezett magyarul, ezekből is sokat tanultam. Mindez viszont nagyon sok emberrel hasonlóan történik, ezek jóformán mindennapos szokások, amik széles körben elterjedtek. Az én nyelvtanulási utazásomnak, ezeken túl, van egy kivételes része is. Még sosem hallottam senkitől, hogy hasonlóval próbálkozott volna, nem is inspirált erre senki. Az én módszerem, a pályázatom központi eleme, mondhatni a legfontosabb szokásom, ezekkel a módszerekkel ellentétben nem egyszerűen megértési készségeket fejleszt, hanem *beszélni* tanít meg.

Nem tudom, honnan jött ez a szokás, miért vezettem be az életembe, de felfoghatatlanul megváltoztatta az angollal való viszonyomat. A szokás nem más, mint az, hogy otthon „magammal beszélek”, vagyis narrálom a cselekedeteimet és az érzéseimet. Ezt az otthon töltött szabadidőmben, alapmondatokkal kezdtem: „Kimegyek a konyhába. Mert éhes vagyok.” Rövidesen már az iskolából hazafele sétálás is hasonló mondatok megfogalmazásával telt. Ilyenkor a napomat foglaltam össze, az érzéseimet próbáltam szavakba önteni. „Mérges voltam. Mikor matekon elrontottam a feladatot.” Mindemellett esténként a fürdőben a tükör előtt gyakran próbáltam meg összefüggő mondatokban elmesélni, hogy mi foglalkoztat. Ilyenkor volt lehetőségem valós képet kapni arról, hogy mennyire folyékonyan tudok beszélni, mennyire tartok hosszú szüneteket gondolkodás miatt. Egy ilyen este történt meg, hogy angolul egy mini-beszédet tartottam, azt firtatva, hogy az emberek mégis miért ölik meg egymást és ennek

mennyire nincs értelme. A tény, hogy alig hat év önálló nyelvtanulás után, mindössze 13 évesen képes voltam hosszú percekig angolul beszélni egy komplex, érzékeny témáról, magáért beszél. Ez a módszer rávilágított arra, hogy hol vannak hiányosságaim, milyen nyelvtani szerkezetekben vagyok bizonytalan, hogy melyik szavak nem jutnak eszembe akkor, amikor szeretném, és hogy melyik szavak kiejtésével van problémám. Többször előfordult, hogy tudtam a szót, tudtam a jelentését, láttam magam előtt leírva, de fogalmam sem volt, hogyan kellene kiejtenem. Derült már ki általam évek óta ismert szavakról, hogy sosem hallottam őket kimondva, és csak a fejemben megalkotott kiejtést ismerem. Összefoglalva, hála ennek a szokásnak, a mai napig hatalmas az aktív szókincsem. Az évek alatt annyira hozzászoktam a gondolataim angolul való megfogalmazásához, hogy mára az a természetes, mikor a gondolataim a mindennapokban is angolul formálódnak meg a fejemben. Egy magyar beszélgetés közben is sokszor angolul gondolkozok. Már-már problémának nevezném, hogy az érzéseimről alapállapotban angolul tudok csak beszélni, mert ehhez szoktam hozzá az évek alatt. Kisebb kihívást jelent néha magyarul mesélni róluk. Évek óta vannak angol nyelvű álmaim is, hiszen ennyire mindennapos lett az angol az életemben.

A négy éves középfokú nyelvvizsgám és az évek alatt angolul tanult rengeteg tantárgy fényében már túl vagyok ezeken a kihívásokon, így azóta új módszerekkel fejleszttem tovább a nyelvtudásom. Igyekszem például minél többféle akcentussal megismerkedni és megbarátkozni. Bár hivatalosan brit angolt tanultam egész életemben, minden évben amerikai anyanyelvi tanárom volt, és az általam elfogyasztott tartalom túlnyomó többsége mindig is amerikai angol volt. Ezekből kifolyólag a saját akcentusom is nagyon erősen amerikai. Igyekszem jobban hozzászokni főként az ausztrál, indiai, német, ír és erős brit akcentusokhoz, hogy ezzel is bővítssem tudásom. Egy másik módszerem a YouTube videók kétszeres sebességgel való hallgatása. Még egy komolyabb témájú, például teológiai vitát is megpróbálok minél gyorsabban hallgatni, hogy tovább fejlesszem a hallott szövegértésemet. Mikor kézimunkázom, gyakran hallgatok valami angol beszélgetést felgyorsítva, hogy ezzel lefoglaljam az agyamat. Pár éve nyáron szoros határidővel kellett komolyabb mennyiségű hímzést megcsinálnom, ami megkövetelte, hogy egy egész hétig napi 4-5 órát hímezzek. Persze az agyam hamar meguntta ezt, elkezdtem, nem haladtam. Először azt hittem, hogy egy kis zene megoldja majd a problémámat, de ez nem volt elég. Ezért végül egy produktivitásról és rendszerezésről szóló angol podcastot kezdtem el hallgatni – kétszeres sebességgel persze. Ez lekötötte az elkezdni vágyó részét az agyamnak, így gond nélkül tudtam órákon át megállás nélkül dolgozni, és végül éppenhogy, de befejeztem a projektet. Ezenkívül évek óta foglalkozok fordítással is, mivel szerintem beszélni két nyelvet és képesnek lenni közvetíteni közöttük teljesen más képességeket igényel, és a két dolog nem jár együtt. Úgy képezem a fordítást, mint egy hídépítési projektet. Egy dolog a folyópart egyik és másik oldalán megtanulni élni, de *megépíteni* a hidat a két part között egy teljesen más dolog. Próbálok mindent eredeti nyelven fogyasztani, mivel szerintem a fordításokat szinte lehetetlen úgy megcsinálni, hogy hangulat- és stílustartó legyen, elmondjon mindent, amit az eredeti, de ne legyen több semmivel. Mivel általában tudom, ha valami fordítás, sokszor felfigyelek valamire,

ami nem tűnik teljesen magyarosnak. Ilyenkor egy kevésbé jól lefordított szöveg „mögött” kis gondolkodás után meglátom az eredetit, amit - jobb híján - erre fordítottak. Már volt szerencsém persze olyan könyvet olvasni, ami nagyon jól volt fordítva, itt már arra figyeltem fel, hogy mennyire természetesek, magyarosak a kifejezések. A fordítás önmagában is nehéz, hát még a szinkrontolmácsolás! Esténként néha a szüleimmel leülünk a tévé elé, és én ilyenkor meg szoktam próbálni az angol nyelvű híradókat szinkrontolmácsolni nekik. Pár percnél tovább nem szoktam bírni, de lankadatlanul próbálkozok vele továbbra is. Talán a legnagyobb nyelvi kihívás manapság számomra az, hogy egyszerre csak egy nyelven beszéljek. Az osztálytársaim is nagyon jól beszélnek angolul, a tanáraink közül legtöbben szintén beszélnek angolul, így ritkán vagyok ténylegesen rákényszerítve arra, hogy kizárólag magyarul beszéljek. Magunk között az osztályban egy magyar-angol, „Hunglish” nyelvkeveréket beszélünk, ami annyira megszokottá vált gimnázium óta, hogy erőfeszítést igényel nem ezt beszélni. A saját mindennapos szókincsemben is nem egy idegen szó van, ezeket magamtól sokat használom, de egy komolyabb magyar szövegben nincs helyük.

Végignézve az összes nyelvtanulási szokásomon, ki kell hangsúlyoznom, hogy egyik sem önmagában jutott el erre a szintre, mindegyik szokás fontos volt ahhoz, hogy most itt tartsak. Viszont a fent említett, legfontosabb szokásommal kapcsolatban szeretném kiemelni, hogy egyedülállóan ehhez nem kell semmiféle tárgy, nincs időhöz vagy helyhez kötve és bármilyen érzelmi állapotban gyakorolva ugyanúgy maximálisan hatékony. Továbbá nem kell hozzá egy másik ember, ami szabadságot jelent. Meg kell persze itt jegyeznem, hogy mindenképpen megvan a helye a másokkal való beszélgetésnek a nyelvtanulás útvonalán, de bizonyos helyzetekben a másik embertől való függés egy negatívum. Legfőbb előnye pedig az, hogy nem kell hozzá pénz. Nem gondolom, hogy a tanulásnak, tudásnak kiváltságnak kellene lennie, és ez a módszer nincs semelyik társadalmi réteg előtt eredendően elzárva. Tehát ez a lehetőség a szó szoros értelmében mindenki előtt nyitva áll. Így tanítanak a gondolatok.